

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Γιώργος Ιωάννου, Μες στους Προσφυγικούς Συνοικισμούς

Στέκομαι και κοιτάζω τα παιδιά· παίζουνε μπάλα. Κάθομαι στο ορισμένο καφενείο· σε λίγο θα σχολάσουν και θ' αρχίσουν να καταφτάνουν οι μεγάλοι. Κουρασμένοι απ' τη δουλειά, είναι πολύ πιο αληθινοί. Οι περισσότεροι γεννήθηκαν εδώ σ' αυτή την πόλη, όπως κι εγώ. Κι όμως διατηρούν πιο καθαρά τα χαρακτηριστικά της ράτσας τους και την ψυχή τους, από μας τους διεσπαρμένους. Ιδίως όταν τους βλέπω εδώ, μου φαίνονται πιο γνήσιοι. Κάπως αλλιώτικοι μοιάζουν μακριά, σε άλλα περιβάλλοντα συναντημένοι.

Η αλήθεια πάντως είναι πως στο ζήτημα της αναγνωρίσεως έχω φοβερά εξασκηθεί. Όπου κι αν είμαι, τον Πόντιο, ας πούμε, τον διακρίνω από μακριά· κι από μια γραμμή του κορμιού του μονάχα. Δεν είναι ανάγκη ν' ακούσω την ομιλία του, ούτε να διαπιστώσω την αλλιώτικη μελαχρινάδα. Σπανίως να πέσω έξω. Από κοντά όμως είμαι ολότελα αλάνθαστος. Το ίδιο και με τους Καραμανλήδες, τους Καυκάσιους, τους Μικρασιάτες απ' τις ακτές, τους άλλους απ' τα βάθη, τους Κωνσταντινουπολίτες, από μέσα ή απ' τα περίχωρα, κι ας επιμένουν όλοι τους πως είναι απ' την καρδιά της Πόλης, κι απ' το Γαλατά. Οι Θρακιώτες όμως έρχονται πιο καστανοί· ξανθοί πολλές φορές, κι ευκολότερα μπερδεύονται με πρόσφυγες από μέρη άλλα. Εξάλλου σα να έχουν χάσει την ιδιαίτερη προφορά τους ή ίσως εγώ να την έχω συνηθίσει. Μπερδεύονται κυρίως μ' αυτούς πού ήρθαν απ' τη Ρωμυλία. Αυτό συμβαίνει κι ανάμεσα στους Ηπειρώτες και στους άλλους απ' τις περιοχές του Μοναστηριού.

Όταν τους μπερδεύω, το καταλαβαίνω συνήθως αργά· γιατί έχω τόση πεποίθηση πάνω σ' αυτό το ζήτημα, ώστε σπανίως ρωτώ. Κατά βάθος βέβαια αυτό δεν είναι σφάλμα, είναι διαπίστωση.

Κι όμως πόση συγκίνηση έχει να κοιτάξεις ή να συζητάς στα καφενεία και να διστάσεις τη δική σου ή μια άλλη πανάρχαια ράτσα. Ακούς εκείνες τις φωνές με τη ζεστή προφορά και σου 'ρχεται ν' αγκαλιάσεις. Ονόματα από σβησμένους τάχα λαούς και χώρες δειλιάζουν μέσα στο νου· μεθώ μονάχα και που τα λέω από μέσα μου, καθώς ολοένα βεβαιώνομαι. Χαίρομαι να κοιτάζω τις αδρές και τίμιες φυσιογνωμίες τους, κι ανατριχιάζω βαθιά, όταν σκέφτομαι πώς αυτός πού μου μιλά είναι δικός μου άνθρωπος, της φυλής μου. Κάτι σα ζεστό κύμα με σκεπάζει ξαφνικά, θαρρείς και γύρισα επιτέλους. Δεν έχει σημασία που δε γνώρισα ποτέ αυτή την πατρίδα ή που δε γεννήθηκα καν εκεί. Το αίμα μου από κει μονάχα τραβάει· εκτός κι αν είναι αληθινό πως ο άνθρωπος αποτελείται απ' αυτά

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687

πού τρώει και πίνει, οπότε πράγματι είμαι από δω. Και πώς εξηγείται τότε όλη αυτή η λαχτάρα;

Γυρνά μες στους προσφυγικούς συνοικισμούς με δυνατή ευχαρίστηση. Θράκες, Χετταίοι, Φρύγες, όμορφοι Λυδοί, πάλι, θαρρείς, ανθούν ανάμεσά μας. Οι ίδιοι δεν ξέρουν βέβαια αυτά τα ονόματα· για μένα όμως είναι φορτωμένα μυστήριο και αγάπη. Κι αν ακόμα δεν είναι, πολύ θα ήθελα να ήταν έτσι η αλήθεια.

Κι όμως τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει το παν για να σκορπίσει ή ομορφιά αυτή στους τέσσερεις ανέμους. Οι εγκληματίες των γραφείων εκμεταλλεύτηκαν τη ζοηράδα τους και την αγνότητα τους. Τους εξώθησαν να σφάξουν και να σφαχτούν να φαγωθούν, ιδίως μεταξύ τους. Τώρα φυσικά τους τρέμουν και προσπαθούν να τους ξεφορτωθούν με τη μετανάστευση. Πολύ αργά, νομίζω.

Κάθε φορά πού φεύγω από κει, με αποχαιρετούν χωρίς να δείξουν παραξένεμα, αν και άγνωστοι μου άνθρωποι. Τους πληροφορεί το αίμα τους για μένα, όπως και το δικό μου με κάνει να τους κατέχω ολόκληρους. Πάντως ποτέ τους δεν επιμένουν να με κρατήσουν στις παρέες τους.

Ολομόναχος, ξένος παντάξενος, χάνομαι στις μεγάλες αρτηρίες. Όταν ανάβει το κόκκινο και σταματούν τα' αυτοκίνητα, μού φαίνεται για μια στιγμή πως παύει εντελώς κάθε θόρυβος. Ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια σα να κυκλοφορούν. Κι όμως βλέπω πώς το πλήθος εξακολουθεί να περπατά, να κουβεντιάζει ή να γελάει. Σταματώ πολλές φορές στη μέση τού πεζοδρομίου, κι όπως στο κουτσουρο πού κόβει το νερό, έτσι περιστρέφονται γύρω μου οι διαβάτες. Τώρα που δεν εμποδίζουν οι μηχανές, ακούω χιλιάδες βήματα στο πλακόστρωτο. Μού 'ρχεται να καμπυλώσω τη ράχη μου για να περάσει χωρίς εμπόδια αυτό τα ποτάμι. Της Γονατιστής, όταν περνάει από πάνω μου το βουβό ποτάμι των προγόνων, γονατισμένος πάνω στα καρυδόφυλλα, σκύβω βαθιά στο χώμα, για να μη βγάλουν οι ψυχές εξαιτίας μου τον παραμικρότερο παραπονιαρικό βόμβο.

Εγώ όμως από τώρα είμαι βαριά παραπονεμένος. Μέσα στους ξένους και στα ξένα πράγματα ζω διαρκώς· στα έτοιμα και στα ενοικιασμένα. Συγκατοικώ με ανθρώπους πού αδιαφορούν τελείως για μένα, κι εγώ γι' αυτούς. Ούτε μικροδιαφορές δεν υπάρχουν καν μεταξύ μας. Ο ένας αποφεύγει τον άλλο, όσο μπορεί. Μα κι αν τύχει να σου μιλήσουνε, κρύβουν συνήθως τα πραγματικά τους στοιχεία σα να 'ναι τίποτε κακοποιοί. Το ιδανικό, η τελευταία λέξη του πολιτισμού, είναι, λέει, να μη ξέρεις ούτε στη φάτσα το γείτονα σου. Πονηρά πράγματα βέβαια· προφάσεις πολιτισμού, για να διευκολύνονται οι αταξίες.

Γι' αυτό ζηλεύω αυτούς πού βρίσκονται στον τόπο τους, στα χωράφια τους, στους συγγενείς τους, στα πατρογονικά τους. Τουλάχιστο, ας ήμουν σ' ένα προσφυγικό συνοικισμό με ανθρώπους της ράτσας μου τριγύρω.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A.1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των «πεζογραφημάτων» του Γιώργου Ιωάννου και σε τι συνίσταται η ιδιοτυπία τους; Σε τι διαφέρουν από το διήγημα στην παραδοσιακή του μορφή;

(Μονάδες 15)

B1. α) Από ποια στοιχεία γίνεται φανερό ότι η γραφή του Γιώργου Ιωάννου είναι καθαρά βιοματική;

(Μονάδες 10)

β) Να εντοπίσετε τα σημεία του κειμένου όπου ο αφηγητής αυτοβιογραφείται.

(Μονάδες 10)

B2. Το ύφος του κειμένου είναι απλό και συγκρατημένο, αποπνέει συγκίνηση, ευαισθησία και απουσιάζει ο μελοδραματισμός. Αυτό επιτυγχάνεται με το απλό, καθημερινό λεξιλόγιο, τις καθημερινές εικόνες και τα σχήματα λόγου που διατυπώνονται με απλές λέξεις. Για το καθένα από τα προαναφερθέντα να δώσετε τρία παραδείγματα.

(Μονάδες 20)

Γ1. Να σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (130-150 λέξεις) το παρακάτω απόσπασμα: «Χαίρομαι να κοιτάζω τις αδρές και τίμιες φυσιογνωμίες τους, κι ανατριχιάζω βαθιά, όταν σκεφτομαι πως αυτός που μου μιλά είναι δικός μου άνθρωπος της φυλής μου. Κάτι σα ζεστό κύμα με σκεπάζει ξαφνικά, θαρρείς και γύρισα επιτέλους στην πατρίδα. Δεν έχει σημασία που δε γνώρισα ποτέ αυτή την πατρίδα ή που δεν γεννήθηκα καν εκεί. Το αίμα μου από κει μονάχα τραβάει· εκτός κι αν είναι αληθινό πως ο άνθρωπος αποτελείται απ'αυτά που τρώει και πίνει, οπότε πράγματι είμαι από δω. Και πώς εξηγείται τότε όλη αυτή η λαχτάρα;»

(Μονάδες 25)

Δ1. Να συγκρίνετε ως προς το περιεχόμενο το πεζογράφημα του Γ.Ιωάννου «Ψηλά στο Εσκή Ντελίκ» με το κείμενο που σας δόθηκε «Μεσ τους προσφυγικούς συνοικισμούς»

«Πέρασε η Κατοχή, ήρθαν οι άλλες μαστιγες, οι εφτά πληγές του Φαραώ. Τα παιδιά στο μεταξύ μεγάλωσαν. Τρία του μαραγκού, δυο του χτίστη και μια κοπέλα του τελευταίου, η μεγαλύτερη. Πήγαν στο στρατό· έσφιζαν τα δόντια, πολέμησαν τους κόκκινους, τους πράσινους, τους κίτρινους, ό,τι τέλος πάντων τους είπαν οι ανώτεροί τους. Σαν τη γλίτωσαν αποκεί, βγήκαν για δουλειά. Στο στρατό, ώσπου να τους κάνουν να πέσουν στη φωτιά, τους έταζαν λαγούς με πετραχήλια.

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687

Τώρα δε γυρνούσε κανένας να τους δει. Καταστάλαξαν στο καφενείο, που ακουμπάει στα τείχη, κι όλη μέρα έπαιζαν χαρτάκια. Το καφενείο ήταν φίσκα από ανέργους, όχι μόνο παλικάρια, αλλά και μεγάλους ανθρώπους, πατεράδες με παιδιά.

Μόλις είχαν αρχίσει να υποψιάζονται τα στραβά και τ' ανάποδα αυτού του τόπου κι οι συζητήσεις στο καφενείο πήραν να γίνονται πιο ζουμερές, άνοιξαν οι δρόμοι για τη μετανάστευση. Αυτά τα πράγματα δεν συμβαίνουν ποτέ μονάχα σ' ένα καφενείο. Μάθαν οι άρπαγες την καταλαλιά, φοβήθηκαν πως η τόση εκμετάλλευση μπορούσε να τους βγει ξινή κάποτε, κι αποφάσισαν να τους αμολήσουν.»

(Μονάδες 20)

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΑΜΑΝΑΤΙΔΟΥ ANNA

ΟΡΟΣΗΜΟ